

TJEU is een Limburgse variant van MATTHEUS

-----door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

- 1] 'Mattheus' gaat terug op de Hebreeuwse naam: Mattathias = 'Geschenk van God'.
- 2] In de middeleeuwen vertaalde men deze naam soms met 'Kleine', 'Bescheidene'. Hoe men aan deze uitleg kwam, is niet duidelijk.

*

Mattheus, Apostel & Evangelist & Martelaar, Ethiopië(?); † ca 70(?). Feest 21 september.

Mattheus was één van de twaalf apostelen die nog door Jezus zelf waren uitgekozen. Bij Markus en Lukas wordt hij Levi genoemd. Hij woonde in Kafarnaüm. Daar was hij tollenaar. Dat betekende dat hij als jood in dienst van de Romeinse bezetters belastinggeld opeiste van zijn eigen volksgenoten. Vaak staken dergelijke mensen een flink deel ook nog in hun eigen zak, beschermd door de Romeinen. In het evangelie staan ze niet hoog aangeschreven: meestal worden ze in één adem genoemd met zondaars. Toch laat Jezus zijn oog op hem vallen als Hij hem aan zijn geldtafeltje passeert en zegt tegen hem: "Kom, volg mij." En hij stond op en volgde Hem. Sindsdien horen we niets meer over hem in de bijbel.

Volgens de oudste verhalen is hij de schrijver van het eerste evangelie. Hij zou na Pinksteren naar Ethiopië gegaan zijn om daar het evangelie te brengen. Hij werd daar voor het altaar gedood met een zwaard of hellebaard. Zijn stoffelijk overschot zou in de eeuwen daarna naar de Italiaanse plaats Salerno zijn overgebracht.

Temidden van de apostelen wordt hij afgebeeld met een zwaard of hellebaard (zijn martelwerktuig) of met een geldbuidel (verwijzing naar zijn oude beroep). Wordt hij afgebeeld als evangelist, dan heeft hij vaak een gevleugelde mens of engel bij zich in de buurt.

Hij is patroon van douaniers en belastingambtenaren.

*

Mattheus-legende

Na de Hemelvaart van de Heer, verspreidden zich zijn apostelen. Andreas ging preken in Scythië en Mattheus in Ethiopië. De Ethiopiërs stonden Mattheus niet toe dat hij ging preken. Ze rukten hem de ogen uit, sloegen hem in de boeien en wierpen hem in de gevangenis met de bedoeling om hem binnen een paar dagen ter dood te brengen. Nu verscheen een engel aan Andreas en droeg hem op naar Mattheus in Ethiopië te gaan. Maar sint Andreas antwoordde dat hij de weg niet wist. De engel gebood hem naar de kust te gaan en daar het eerste het beste schip te pakken dat hij zou tegenkomen. Andreas haastte zich hieraan te voldoen. De boot bracht hem dankzij een gunstige wind regelrecht tot bij de stad waar Mattheus zich bevond. Onder de hoede van de engel wist Andreas tot bij de evangelist in de gevangenis door te dringen. Toen hij zag in wat voor toestand hij zich bevond, kon hij zijn tranen niet bedwingen. En zo verrichtte hij zijn gebed. De Heer verhoorde hem en gaf het gezichtsvermogen aan Mattheus terug dat hem op zo'n wrede wijze door de ongelovigen was ontnomen. Mattheus verliet nu de gevangenis en begaf zich naar Antiochië, terwijl Andreas in Ethiopië bleef. Maar toen de inwoners daar in de gaten kregen dat hij zijn vriend had weten te bevrijden, werden ze woedend; ze maakten zich van hem meester, en sleepten hem met geboeide handen door de hele stad achter zich aan. Zijn bloed liet een breed spoor achter. Maar temidden van dat alles hield Andreas niet op voor zijn vervolgers te bidden. Met als gevolg dat hij ze uiteindelijk tot bekering wist te brengen. Toen dat was gebeurd, begaf hij zich naar Griekenland.

"Dat is althans wat er verteld wordt, aldus voegt Jacobus de Voragine in een voetnoot aan het verhaal toe. Maar ik voor mij heb er moeite mee dit te geloven. Want als het waar is dat sint Mattheus pas bevrijd en genezen werd door toedoen van sint Andreas, zou dat betekenen dat deze grote evangelist zelf niet bij machte zou zijn geweest af te smeken wat zijn broeder Andreas zo gemakkelijk voor hem wist te verkrijgen."

*

Weerspreuken

'Quand il pleut Saint-Matthieu, fais coucher tes vaches et tes boeufs.'

['Met Matteus regenval, Zet de beesten dan op stal']

'Is het op Sint-Mattheusdag goed weder, soo hoopt men op 't volgend jaer veel goeden wijn.'

'Is het weer met Matteus klaar, 't voorpselt goede oogst volgend jaar.'

'Mattheus helder en klaar, brengt goede wijn voor 't komende jaar.'

'Mattheüs, storm en wind: Pasen ook nog winter vindt.'

'Sint Matteus koud en guur, maakt de druiven wrang en zuur.'